

2018

Årsrapport for Vevelstad Bygdetun

Arp Schmidt

Helgeland Museum

16.01.2018

Innhold

1. kapittel: Formidling	2
Publikumstiltak:	2
Pedagogisk virksomhet:	2
Åpningstider og besøkstall:	2
Anleggets bruk i regi av andre:	3
2. kapittel: Forvaltning – samling	4
3. kapittel: Forvaltning – bygninger og anlegg	4
4. kapittel: Forvaltning – administrativt	5
Medarbeidere og samarbeidspartnere:	5
Avdelingens økonomiske situasjon:	5
5. kapittel: Forskning og kunnskapsarbeid	5
6. kapittel: Fornyng og utvikling	6
Kurs, seminar og møter	6
Utfordringer	6

1. kapittel: Formidling

Publikumstiltak:

I 2018 ble ingen større publikumstiltak gjennomført ved Vevelstad Bygdetun. I samarbeid med museets formidlingsleder Jannicke Kernland ble det påbegynt å fornye museumsbutikken. Denne fornyelsen videreføres i første halvdel av 2019 og skal være stort sett avsluttet til sommersesongen 2019.

Pedagogisk virksomhet:

Vevelstad Bygdetun ble kontaktet av læreren av tredje og fjerde klasse på Vevelstad Sentralskole. Elevene hadde temaet «det spirer og gror» i realfag, altså en introduksjon i plantevekst. Det ble bestemt at det kunne være en god idé å bruke klassiske norske grønnsaker i denne sammenhengen. Ikke bare ville elevene oppleve hvordan planter vokser men også hvor maten kommer fra. I mars sådde barna i en skoletime altså hodekål- og kålrotfrø i små blomsterpoter. I tillegg til grønnsaksfrø ble også ringblomster sådd inn. Dette skjedde i regi av både skolen og museet. Etter hvert måtte de små plantene prikles, dvs. at den store mengden med små planter måtte sorteres og plantes inn på nytt i større potter. Dette skjedde bare i skolens regi. I andre halvparten av mai var det på tide å plante plantene ut på bygdetunet. En liten jordlapp hadde blitt forberedt for dette. På denne jordlappen ble det så plantet kål og kålrot, dessuten ble settepotet sett ned i jorda. Ringblomstene ble også plantet på bygdetunet men elevene fikk bestemme selv hvor blomstene skulle plantes.

Etter at det nye skoleåret hadde begynt kom skoleklassen igjen for å høste det de hadde plantet. I begynnelsen av oktober ble grønnsakene høstet og kokt over et bål. I tillegg til grønnsakene ble også fisk tilberedt i en kokegrop. Dette skjedde fordi elevene hadde opplevd en kokegrop under steinalderdagen året før og hadde ønsket seg mat fra kokegrop igjen. Alt i alt kan dette prosjektet betraktes som en suksess, til tross for at grønnsakene ikke hadde blitt veldig store. Dette skyldes sannsynligvis en uvanlig kald og våt juni.

Dessuten ble Museet besøkt av elever fra Namdals folkehøgskole som hadde et klasseprosjekt, der de skulle prøve til å komme seg frem i Norge uten å bruke penger. Elevene tok kontakt med Vevelstad Bygdetun for å høre om det var mulig å besøke helleristningene i Vistnesdalen.

I samarbeid med de andre avdelingene i Sør-Helgeland ble flere replikater av gjenstander fra Steinalderen bestilt. Disse skal brukes til å utvide formidlingstilbudet rundt steinalderen.

Åpningstider og besøkstall:

Vevelstad Bygdetun var åpnet fra 22. mai til 19. august 2018. Dessverre måtte bygdetunet holdes stengt i en uke fra 19. til 26. Juni. Dette skjedde på grunn av at avdelingslederen måtte dra til Tyskland for en familiær sak og det var ingen vikarer tilgjengelig for denne perioden. Som i årene får holdt museet stengt på mandager, slik at bygdetunet var åpnet på 71 dager i sommersesongen. I tillegg var museet åpnet en dag utenfor sesongen, slik at de totale åpningsdagene summerer seg til 72 dager.

Sammenlignet med sommersesongen 2017 var sommersesongen 2018 altså omtrent tre uker kortere. Denne kortere sesongen ble begrunnet med at den første og siste uken i sommersesongen

2017 ikke hadde noe særlig besøk og dessuten var ganske kald. En forkortet sommersesong ble derfor betraktet som hensiktsmessig.

Åpningstidene i 2018 var igjen hver dag fra kl. 10 til kl.16, som de hadde vært i 2016 og årene før. Dette ble vedtatt for å ta hensyn til fergetidene, siden en av bygdetunets sommermedarbeidere måtte benytte seg av fergen for å komme til og fra jobb.

Besøkstallet i 2018 var uvanlig lav med bare 459 besøkende, både barn og voksne, i løpet av sommersesongen. Sammenlignes den månedlige statistikken fra 2018 med den fra 2017, blir det tydelig at det stort sett var månedene juni og august som hadde gått ned betydelig med besøkstallet. I juni 2018 var det totalt 113 besøkende, mens det i året før var 221 besøkende totalt. Utviklingen for august er enda mer dramatisk med bare 89 besøkende i 2018 og 201 gjester i 2017. Dessuten ble museet i 2018 ikke besøkt av større grupper, som det skjedde i 2017. Dette utgjorde også en stor forskjell. Det er veldig godt mulig at den forholdsvis kalde og våte sommeren var en stor faktor i disse lave tallene. Sammenligner man nemlig tallene for enkeltbesøkende for juli i 2018 (228), den eneste måneden med varmt sommervær, med dem for juli 2017 (288), så er forskjellen fortsatt tydelig men ikke lenger like dramatisk.

I løpet 2018 var det 47 personer som skrev seg inn i gjesteboken til «Det lille galleri», også her er det et noe mindre antall enn i 2017, men forskjellen er ubetydelig. Problematikken med besøkstallet i denne gjesteboken ble allerede diskutert i årsrapportene 2016 og 2017 og skal derfor bare nevnes veldig kort. Siden det er usikker at menneskene som skriver seg inn i gjesteboken virkelig hadde formålet til å besøke utstillingsrommet eller om de bare skulle bruke ventetiden hos legen eller tannlegen, blir disse besøkende ikke tatt inn i den offisielle statistikken over museets besøkende.

Anleggets bruk i regi av andre:

I 2018 ble museumsarealet ved flere anledninger brukt av Vevelstad menighet, først i Mai med konfirmantene og senere i august for kirkekaffen. Denne ble gjennomført i Dortheastua.

Dessuten brukte Trollfjell Geopark i samarbeid med Vevelstad kommune bygdetunets areal for å fremme Geoparkens sak overfor politiske representanter.

2. kapittel: Forvaltning – samling

Det ble ikke registrert nye gjenstander i museets samling i 2018. Museets bildesamling ble derimot litt mindre. Det ble funnet ut at en fotografi hadde havnet i museets bildesamling skjønt om fotografien aldri hadde blitt gitt til museet. Derfor måtte fotografien avhendes til rettmessig eier. Museet har fortsatt en digital kopi av fotografien.

Ellers har situasjonen for museets samling ikke forandret seg. Gjenstandssamlingen er fortsatt fordelt på forskjellige lokaliteter i det gamle bankbygget og på bygdetunet.

3. kapittel: Forvaltning – bygninger og anlegg

I 2018 ble vanlig vedlikeholdsarbeid på bygdetunet gjennomført. Vedlikeholdsarbeidet omfattet at Dortheastua ble malt på nytt. Dortheastua er det eneste bygget på Vevelstad Bygdetun som er hvit, og det hadde blitt synlig at den siste malingen hadde skjedd for noen år siden. Huset ble malt med hvit linoljemaling.

Et annet objekt som fikk tilsyn i 2018 er skytterskiven som er satt opp ved siden Grønbechsmia. Den beskyttende lakken hadde slitt bort på store områder og metallet var utsatt for vind og vær. Dette førte til noe rustutvikling. Derfor ble skytterskiven behandlet med rustbeskyttende maling.

4. kapittel: Forvaltning – administrativt

Medarbeidere og samarbeidspartnere:

Vevelstad Bygdetun er en av de 15 avdelingene i Helgeland Museum som bare har en fast ansatt. Denne faste ansatte er avdelingslederen Arp Frerich Schmidt som ble tilsatt i juni 2016.

I løpet av 2018 hadde avdelingen to sommeransatte, Idris Chikh Barkal og Marcus Leander Tro Åsvang. Idris hadde i 2016 allerede gjennomført et praktikum på bygdetunet, dette sto i sammenheng med språkkurset han besøkte til den tiden. Han var altså en viktig ressurs, siden han allerede var kjent med arbeidet på bygdetunet. Marcus er barnebarn til bygdetunets stifter, Arnt Åsvang.

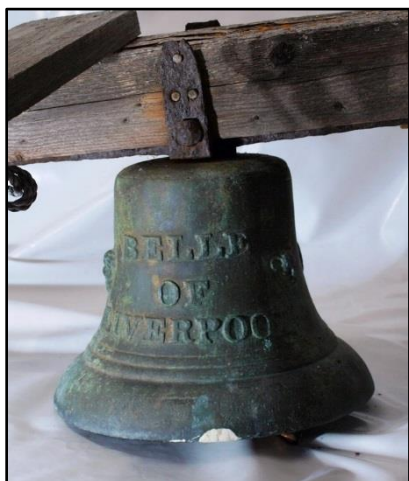
Andre viktige samarbeidspartnere av Vevelstad Bygdetun var Historielaget, som eier både bygdetunet og samlingen, og Vevelstad kommune.

Avdelingens økonomiske situasjon:

Budsjettet i 2018 var igjen på likt nivå med 2016, fordi bygdetunet ikke overtok oppgaven som turistinformasjonen.

I 2017 ble det vedtatt i Nordland Fylkeskommune at fylkeskommunen skal bidra med 3,5 millioner kroner til et nytt museumsbygg i Vevelstad.

5. kapittel: Forskning og kunnskapsarbeid

I 2018 ble det ved Vevelstad bygdetun forsket på forskjellige saker. En sak var klokken som tilhører Vevelstadgården, denne bærer innskriften «Belle of Liverpool» og årstallet 1848 og tilhørte opprinnelig et skip. Det ble forsøkt å finne ut, hva slags skip det kunne ha vært og hvordan klokken hadde havnet her på Helgelandskysten. I engelske skipsregistre ble et skip ved navn «Belle» med hjemmehavn i Liverpool funnet som også passer til dateringen. Det ser dessverre ut til at skipet trafikkerte mellom England og det afrikanske kontinentet. Andre informasjon var umulig å finne, slik at klockens historie og hvordan den havnet på Vevelstadgården forblir uklar.

En annen sak som ble forsket på er hendelsene som blir tematisert i teaterstykket «Vevelstadspelet». I «Vevelstadspelet» blir konflikten mellom Kong Magnus III Berrføtt og fetteren hans Håken Toresfostre tematisert.

Dette var et kortvarig opprør mot Magnus' kongedømme som begynte i 1093 med Olav Kyrres død og endte i 1095 med at noen av opprørets ledere ble henrettet. Opprørets ledere, Steigar-Tore og Egil Aslaksson eller Askjellsson, ble tatt til fange av kong Magnus i nærheten av Hestun og umiddelbart etterpå hengt på øyen Vomma. Begge plasser befinner seg i dagens Vevelstad Kommune. Forskningsarbeidet hadde som formål å formulere et foredrag, foredraget holdes i Januar 2019.

I tillegg til disse sakene ble en del forespørslers av personer utenfra behandlet. Blant annet ble spørsmål angående gjenstander, familiemedlemmer og sjøfartøy sendt inn til museet. Disse forespørslene ble besvart så godt som mulig, som ikke alltid var absolutt tilfredsstillende.

6. kapittel: Fornyning og utvikling

Kurs, seminar og møter

Avdelingslederen deltok på forskjellige møter, kurs og seminarer gjennom hele 2017:

- Medarbeiderforsamlingen i Hattfjelldal
- Områdemøte Sør i Hommelstø.
- Møter med Historielaget.
- Møter med ordføreren i Vevelstad angående søknadens status for finansiering av et nybygg..

Denne listen er ikke absolutt fullstendig men omfatter bare de mest nevneverdige kurs og møter.

Utfordringer

Når det gjelder utfordringene Vevelstad Bygdetun ser seg konfrontert med, er det ikke stor forandring til årene før.

På bygdetunet finnes det fortsatt hverken innlagt vann eller toaletter eller oppvarmet rom. Gjester som besøker bygdetunet og medarbeiderne er nødt til å bruke toalettene i Vevelstads kirkestue, noe som bare er mulig når kirkestua er åpen. Mangel på innlagt vann gjør det veldig vanskelig å forsørge medarbeiderne med drikkevann og å vanne plantene når det er nødvendig. I 2018 var det ikke ofte nødvendig å vanne plantene på bygdetunet, men det var regelmessig tilfelle årene før. Mangel på oppvarmete rom på bygdetunet kan være et stort problem. Siden at sommersesongen varer fra medio mai til slutten av august er det sikker at man har noen kalde dager i denne perioden. Et oppvarmet rom er derfor egentlig en nødvendighet. Dette ble særlig tydelig i løpet av juni 2018 som

var uvanlig kald, noen dager viste termometeret på bygdetunet bare 3 varmegrader. En panelovn ble brukt til å varme opp Dortheastua, men dette må betraktes som en nødløsning.

I tillegg til disse utfordringene har også bare tre av husene innlagt strøm. Det er ikke et stort problem men fører til at det for eksempel ikke kan installeres belysning. Uten belysning er deler av husene nokså mørke, særlig i perioder med dårlige lysforhold utendørs. Det fører til noen vanskeligheter med utstillingen i disse husene.

Siden at fylkeskommunen nå har tilsagt en del midler til et nytt museumsbygg, er det sannsynlig at det i løpet av 2019 begynnes med bygging av et nybygg. Med dette vil det også komme en løsning for de fleste av de ovennevnte utfordringene.

Den siste utfordringen som ble nevnt i årsrapportene 2016 og 2017 er planten parkslirekne. Forsøkene til å bekjempe denne invasive arten ble fortsatt i 2018 men hittil har ingenting vært virkelig effektivt. Men det ble observert at planten hadde seg ikke spredt lengre sammenlignet med 2018, slik at det kan betraktes som en delvis suksess.